

Geld 2

1. Wat verstaan we onder de maatschappelijke geldhoeveelheid?

De maatschappelijke geldhoeveelheid is al het chartaal en giraal geld in omloop. Dit zijn de primaire liquiditeiten.

2. Waarom hoort het geld in de kas van de banken niet tot de maatschappelijke geldhoeveelheid?

Met het geld in de kas van de banken kan geen koopkracht worden uitgeoefend. Het is geld dat dient ter dekking van het uitstaande girale geld.

3. Wat verstaan we onder giraal geld?

Een direct opeisbaar tegoed bij een geldscheppende instelling (een primaire bank; zeg maar bij een bank).

4. Wat zijn secundaire liquiditeiten?

Tegoeden bij geldscheppende instellingen die zonder al teveel moeite en kosten binnen afzienbare tijd omgezet kunnen worden in een primaire liquiditeit.

5. Waarom vindt de centrale bank het zo belangrijk te weten wat de hoogte van de secundaire liquiditeiten is?

Omdat secundaire liquiditeiten makkelijk omgezet kunnen worden in primaire liquiditeiten en er met primaire liquiditeiten koopkracht uitgeoefend kan worden. Daar de centrale bank de waarde van het geld moet stabiliseren (inflatie moet voorkomen) wil de centrale bank controle houden op de middelen waarmee koopkracht kan worden uitgeoefend. De centrale bank wil dus invloed kunnen uitoefenen op de primaire liquiditeiten en daarom ook op de secundaire liquiditeiten.

6. Wat is de rol van de centrale bank?

De centrale bank houdt toezicht op de particuliere banken. Ze kijkt of de banken bedrijfseconomisch in orde zijn en houdt tevens toezicht op de liquiditeit van de banken. Banken kunnen ook bij de centrale bank lenen. Daarnaast reguleert de centrale bank de geldhoeveelheid. Dit doet zij met het oog op prijsstabiliteit. Een prijsinflatie van 2% is het streven.

7. Hieronder zie je een gedeeltelijke balans van een algemene bank (alle bedragen in miljoenen):

Kas	€ 120	Rekening courant	€800
Tegoed bij centrale bank	€ 25	Spaartegoeden (kortlopend)	€ 150
Waardepapieren	€ 50	Spaartegoeden (langlopend)	€ 10

Hoeveel bedraagt de dekking van het uitstaande girale geld?

Het girale geld dat de bank heeft uitstaan bedraagt € 800. De dekkingsmiddelen die de bank tot haar beschikking heeft zijn:

- Het kasgeld à € 120
- Het tegoed bij de centrale bank à € 25

Het dekkingspercentage bedraagt dus:

$$\frac{145}{800} \times 100\% = 18,13\%$$

8. Stel dat het minimale dekkingspercentage 15% moet zijn. Hoeveel giraal geld kan de bank dan nog extra hebben uitstaan?

In dit geval moet het totaal van de dekkingsmiddelen 15% zijn van het uitstaande girale geld. 15% = € 145 dus 100% = € 966,67

Immers: $\frac{145}{15} \times 100 = 966,67$

Op dit moment staat er € 800 uit aan giraal geld, dus de bank kan nog € 166,67 aan giraal geld uitzetten.

9. Leg uit dat de bank deze € 166,67 aan giraal geld kan uitzetten door middel van wederzijdse schuldaanvaarding.

Bij wederzijdse schuldaanvaarding leent de bank geld uit in de vorm van giraal geld. Degenen die komen lenen bij de bank krijgen geen chartaal geld maar giraal geld. Hierdoor houdt de bank de beschikking over al haar kasgeld.

10. Welke twee schulden ontstaan er bij wederzijdse schuldaanvaarding?

Ten eerste heeft de bank een schuld aan degene die krediet heeft gekregen in de vorm van giraal geld. Immers iemand die een girorekening heeft, heeft een direct opeisbaar tegoed. Dit betekent dat die persoon geld (cash) bij de bank kan opnemen. Maar omdat deze persoon dit girale geld heeft geleend heeft deze persoon ook een schuld aan de bank. Immers het geleende geld moet ooit weer terugbetaald worden.

11. Laat zien hoe de balans van de bank er uitziet als de bank € 166,67 extra aan giraal geld heeft uitgezet door middel van wederzijdse schuldaanvaarding.

Activa		Passiva	
Kas	€ 120	Rekening courant	€ 966,67
Tegoed bij centrale bank	€ 25	Spaartegoeden (kortlopend)	€ 150
Debiteuren	€ 166,67	Spaartegoeden (langlopend)	€ 10
Waardepapieren	€ 50		

Toelichting: Debiteuren aan de kant van de activa is de vordering van de bank op de klanten die geld hebben geleend in de vorm van giraal geld.

De toename bij de passiva van Rekening courant is het extra girale geld dat de bank in omloop heeft gebracht. De klanten hebben hier een vordering op de bank.

12. Stel dat de centrale bank de economie wil stimuleren door de geldhoeveelheid te vergroten. Hoe zou ze dat kunnen doen?

In dit voorbeeld zou de centrale bank de waardepapieren van de algemene bank kunnen opkopen. De algemene bank heeft dan een groter tegoed bij de centrale bank. Aangezien dit tegoed een dekkingsmiddel is van het uitstaande girale geld kan de algemene bank nu dus meer giraal geld in omloop brengen.

13. Laat zien hoe de balans er uitziet als de centrale bank deze waardepapieren opkoopt.

Activa		Passiva	
Kas	€ 120	Rekening courant	€ 66,67
Tegoed bij centrale bank	€ 75	Spaartegoeden (kortlopend)	€ 150
Debiteuren	€ 166,67	Spaartegoeden (langlopend)	€ 10

Toelichting: De post waardepapieren is nu verdwenen en Tegoed bij de centrale bank is gestegen met € 50.

14. Hoeveel giraal geld kan deze bank nu extra in omloop brengen door wederzijdse schuldaanvaarding?

Als we nog steeds uitgaan van een voorgeschreven minimale dekking van 15% kan deze bank nu aan giraal geld in omloop brengen:

$$\frac{50}{15} \times 100 = 333,33$$

15. Geef de nieuwe balans als de bank dit ook daadwerkelijk doet.

Activa		Passiva	
Kas	€ 120	Rekening courant	€ 1300
Tegoed bij centrale bank	€ 75	Spaartegoeden (kortlopend)	€ 150
Debiteuren	€ 500	Spaartegoeden (langlopend)	€ 10

Toelichting: Rekening courant is gestegen met 333,33 en debiteuren is ook met dat bedrag gestegen.

16. Geef aan in de bovenstaande balans hoe M3 kan stijgen zonder dat M1 stijgt.

M1 = primaire liquiditeiten

M3 = primaire liquiditeiten + secundaire liquiditeiten

Als een langlopend spaartegoed omgezet wordt in een kortlopend spaartegoed neem de secundaire geldhoeveelheid toe maar blijft de primaire geldhoeveelheid gelijk.

17. Geef aan hoe de maatschappelijke geldhoeveelheid kan toenemen terwijl M3 gelijk blijft.

Maatschappelijke geldhoeveelheid = M1

Als een kortlopend spaartegoed wordt omzet in een rekening courant neemt M1 toe maar blijft M3 gelijk.

18. Stel dat het volgende gegeven is:

Kas	100	Rekening courant	1000
Tegoed centrale bank	20	Spaartegoeden	400
Debiteuren	60		

Verder is gegeven dat 15% van de maatschappelijke geldhoeveelheid uit giraal geld bestaat. Bereken hoeveel chartaal geld de centrale bank in omloop heeft gebracht.

Het chartale geld dat de centrale bank in omloop heeft gebracht behoort niet allemaal tot de maatschappelijke geldhoeveelheid. Immers een deel van dat geld komt terecht in de kassen van de algemene banken waar het dient als dekking voor het girale geld. Geld in de kassen van de algemene banken behoort niet tot de maatschappelijke geldhoeveelheid.

Als 15% van de maatschappelijke geldhoeveelheid uit giraal geld bestaat en het girale geld is € 1.000, is de maatschappelijke geldhoeveelheid:

$$\frac{1000}{15} \times 100 = € 6.666,67$$

Hiervan is € 5.666,67 chartaal geld (immers € 1.000 is giraal geld). De centrale bank heeft dus in omloop gebracht:

$$5.666,67 + 100 = € 5.766,67$$

19. Volgens de verkeersvergelijking van Fisher zal een stijging van de maatschappelijke geldhoeveelheid bij een vaste omloopsnelheid en bij volledige bezetting van de productiefactoren moeten leiden tot prijsstijging. Leg uit waarom.

De verkeersvergelijking van Fisher luidt: $M \cdot V = P \cdot T$

M = maatschappelijke geldhoeveelheid

V = omloopsnelheid van het geld

P = prijspeil

T = aantal transacties

$M \cdot V$ = de totale geldstroom

$P \cdot T$ = de totale waarde van de goederenstroom

Als de maatschappelijke geldhoeveelheid (M) is gestegen maar de omloopsnelheid (V) is niet veranderd, is de geldstroom gestegen. Mensen hebben dan een grotere geldhoeveelheid in hetzelfde tempo uitgegeven. Dit betekent dat ze in totaal meer hebben betaald. Maar we weten dat dat niet gekomen kan zijn doordat het aantal handelstransacties (T) is gestegen. Immers de productiecapaciteit is al bereikt. Maar dan kan het niet anders dat het prijspeil (P) is gestegen.

20. Waarom stijgt het prijspeil als de productiecapaciteit is bereikt en er komt meer geld in omloop?

Als er meer geld in omloop komt stijgt de vraag naar producten (mensen konden bijvoorbeeld goedkoop lenen). Als de vraag naar producten stijgt maar er kunnen niet meer producten worden gemaakt (omdat de productiecapaciteit is bereikt), zullen de prijzen stijgen.